

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
12 Februarie st. v.
24 Februarie st. n.

Este în fie-care duminică.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 7.

ANUL XX.
1884.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe ¹/₂ de an 5 fl.; pe ¹/₄,
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Din noaptea . . .

În noaptea vecniciei uitări
În care toate curg,
A vieții noastre desmierdăii
Și raze din amurg,

De unde nu mai străbătă
Nimic din ce-ai apus.
Aș vré, odată 'n viéță, tu
Să te 'm. 'li in sus!

Și decât ochii ce-am iubit
N'or fi de raze plin',
Tu mă privești linisc',
Cu stinsele lumir';

Și decât glasul adorat
N'o spune un cuvânt,
Tot înțeleg că m'ă' chemat
Dincolo de mormânt.

M. Eminescu.

Muncitorea.

— Novelettă originală. —
(Înceiere.)

Dar tu ne-ai făgăduit, că ne vei da gologanul, nu cumva nu mai vrei acum să te ții de vorbă?
— Și de-aș vré, dragii mei, nu aș puté.
— Dar pentru ce? — întrebă Emil.
— Destul odată, Emil, — i dișe Andrei atunci.
Surióra e mai mare, ea scie ce face.
— Dar, mama cum mai este, Andrei?
— Te așteptă, dragă Mario. Este înăuntru și dnul Jane Papardopol, proprietarul casei.
Un suris plin de uristețe trecu pe buzele Mariei.
— Și când me gândesc, că acel miserabil e cauza că nu pot da mamei câștigul meu din timpul săptămănei, — murmură biéta fétă. Ce va crede ea acum?! Țst lucrú mi se întâmplă pentru prima dată.
Apoi cu o voce mai tare:
— Aideți, să vedem pe mama, dragii mei frățióri!
Și luându-i de mână intră în casă.

— Așá dar cum îți spuneam, dnă, — se audiá o voce discordantă ca zângănitul a doué bucăți de fier ce se lovesc una de alta, vocea lui Jane Papardopol, — nu mai pot așteptá. Érna se apropie, chí'ile sânt scumpe și dv. imi datoriti până acum 50 franci pe 2 luni și jumătate.

— Dar dta dle scii fórte bine, că fia mea lucréză, și că în curénd îți va plăti tot ce-ți datoresce.

— Dar dnă ea lucréză de multă vreme, de ce nu mi-a plătit pân'acuma?

— Ce vrei, dta? Nu putea. Eu eram bolnavă; trebuai óre să me lase fără îngrijire, să mor póte, numai ca să-ți plătescă dtale? credeam că vei fi avut mai multă inimă, dle Jane.

— Inimă în afaceri, asta strică, dnă, strică mult.

— Să vedem, dle Jane, d'abiá sântem la începutul lunei; fia mea trebuie să aducă astă sēră bani; îți voi da dtale o parte, și vom ținé noi atât, cât să ne-ajungă pentru trebuințele nóstre; tot așá vom face și săptămănilé viitóre, până ne vom ajunge.

— Adecă pentru ce nu mi-ai da pe toți d'odată? Dv. nu aveți trebuință de parale; eu însă cu reparatul, cu mobilări, cu sute și mii de incurcături, înțelegi dnă, că sânt fórte genat.

Biéta mamă rădică ochii la cer cu un aer de durere ce-ți sfășia inima.

— Așá e, dle, ai dreptate, noi n'avem trebuință de parale pentru reparaturi și alte lucruri ce te îngriesc pe dta, dar avem o trebuință cu mult mai mare decât asta, avem trebuință de pâne.

Énsuși Jane Papardopol, grecul românizat proprietar, simți adâncă miserie ce se ascunde sub aceste cuvinte: „Avem trebuință de pâne“.

Érá un fel de om cam de vr'ó 45 ani; scurt, gros, pèrul creș și d'o colóre roșatecă, pistruiat pe obraz ca un ovreiu, cu un nas obraznic, cu o privire mai mult atonă de cât expresivă, dar une-ori plină de réutate. Plecat cu cei mari, mândru cu cei mici, insultá pe unii, lingușiá pe ceilalți. Avea o mulțime de meserii, între cari cea mai productivă pentru dènsul, căci numai la acésta se gândesc acest soiú de ómeni, érá acea de proxenit. Mila părea a fi un cuvânt șters din dicționarul seu.

Cunoscea fórte bine trista situațiune a familiei sèrmane ce se adăpostiá sub acopereméntul caselor sale, și decât pân'acum nu se hotărise a pune în lucrare un plan ce de mult i se invèrtia prin creeri, cauza e că fusese óprit intru acesta, de impunătórea mândrie a dnei Merișan și a fiiceii sale Maria.

Acum le avea aprópe în mâna sa, cu o datorie

enormă pentru dânsule; și cu toate acestea tîrîtoarea s'eu proxenitul ciocoiului, sta la indoielă încă.

— Să am curagiu, — își dîse el în sine, — și-apoi chiar de m'ar refușă, nu am nimic de pierdut. Vorbele sboră; printr'o urechie imi intră, printr'alta es. Aide, curagiu!

Apoi adresându-se dnei Merișan, i dîse :

— A cui e vina, dnă, decă fiica dtale, cu toate că lucrăză de cu dimineața până seara, nu pôte ajunge să implinască trebuințele casei?

— Eh! ce vrei, dle Jane? lucrul se plătesce puțin în ziua de astăzi, și te asigur că fia-mea este foarte favorisată, că primesce câte 2 franci pe zi.

— Doi franci pe zi! când totă ziua lucrăză mai mult ca un hamal și-și perde sănătatea. Să fie feta mea, eu n'aș mai lăsa-o să se ducă la lucru.

— Și ce ai face dta, dle Jane?

— Aș ține-o a casă. I aș găsi un tiner cu care să o mărit și nu aș mai duce grige de n mica.

— Dar pentru ca s'o mărit, imi trebeue bani, și eu n'am nimic astăzi, d'abia pot să ajung la trebuințele casei.

— Eh! dómne, cine-ți vorbește de măritiș la oțierul stării civile și la biserică!?

— Dar atunci, dle, dta ai avé curagiul...

— Eh! da, am curagiul, mii de óraci... Măritiș de mâna stângă. Tot acolo ese. Uf, am dis cuvântul, întempe-se ce s'o întempla acum!

În acest moment Maria intră în odaie cu Andrei și cu Emil.

La vederea ei, proxenitul își perdú cumpétul, pentru că sciea, că decă pôte dice niște infamii ca cele de mai sas unei mame bolnave și în lipsă de toate, nu putea avea acest curagiu cu Maria, ai cărei ochi nu i-au arétat nici odată decăt un dispreț fără margini.

Se așteptă la vr'o scenă furiosă din partea Mariei, care trebuî să audă cele din urmă cuvinte ale lui. Acésta însă cu o demnitate rece și mândră, cu o ironie amară, sdrobotóre și cu lacrimi în vocea ei, dîse mamei sale :

— Invoesce-te, mamă, la propunerea dlui Jane! În adevér ce ar puté însemná pentru dânsul onórea unei familii și fericirea unei fete! Aide, dle, să vedem, ce folóse propuni dta din acésta căsătorie de mâna stângă, cum o numesci?... Să vedem... vorbește!... Nu e așa?... ești trimis de vr'un tiner bogăț, care ți-a promis vr'o sumă de bani din acésta afacere, căci pentru dta este o afacere, decă vei reuși... Aide, pentru ce taci?... Vorbesce... ei vorbește odată dle!... Ce fel?... Nu cumva ți-ar fi rușine să-mi faci și mie astă propunere, pe care ai făcut-o cu cea mai mare lînisce mamei mele?... Taci!... Să-ți spun eu pentru ce taci! Pentru că te cunosc irai bine de cât te cunosc pôte însu-ți dta. Te gândesci la sórta fiicei dtale, pe care ai avut crușimea când erai în lipsă d'a o lăsa să fie amanta unuia și altuia, și grație căreia ai ajuns astăzi unde te afli... Ai avere... Dar să vedem, de câte-ori în somnul teu nelinist și plin de vise urite, n'ai vèdút apărënd fantasma fiicei dtale, care dorme colo la cimitir, victima desfrânărilor, la care ai silit-o să fie totdeuna obiectul specelei dtale? Cređi, că vei scăpa óre de remușcarea ce te topesce, decă te vei toláni în aur?... Te înșeli... Eri ea, astăzi alta, mâne alta... toate te vor blăstémă de nenorocirea lor...

Nu se pôte descrie gróza ce cuprînsese pe acest infam speculator al onórei fetelor tinere și frumóse, la arđul astei amare apostrofări. Dar printr'o mișcare de resbunare în contra aceleia care i ghicise inima și ceea ce se petrecea într'énsa, el își rēdică capul și cu o voce ce se siliá s'o facă lînșcită, el i dîse :

— Bine... bine... să nu mai vorbim de asta, dră... Sînt unele afaceri, ai dis... ei bine acum stăruiesc să fiu plătit la moment de datoria ce aveți pentru casă.

La acest cuvânt mama și fiica plecară capul jos și nu respușeră nimic.

— Sînt grăbit, dnă, ce respuns imi dați? Decă nu mi plătiți, mâne închiriez casele și dv. ve veți duce unde veți voi...

— Dar mama este bolnavă, dle; așteptă puțin, voiú lucră, iți voiú plăti...

— N'am timp să aștept, dră, voiú să fiu plătit.

— Dar dă-i Mario produsul muncii tale din săptămâna asta!... Noi vom mai așteptă... Vom răbdă...

— Dar... mamă! — dîse acésta...

— Dă-i-l, feta mea, dă-i-l... Ți-am spus, vom răbdă noi...

— Nu primesc de cât suma întregă... voiú să fiu plătit. Ah! Dv. sînteți sêrace, dar sînteți mândre. Chiría unei case nu se plătesce cu mândrie, dnă; voiú bani, întelegeți, acum mai cu sémă când fiica dtale mi-a adus aminte trecutul meu. Voiú bani, și nu voiú eși d'aci, decăt numai după ce-mi veți da cei 50 franci ce-mi datoriti. Mâne ve voiú aruncă lucrurile în stradă.

Apoi adresându-se Mariei :

— Iți dau 5 minute să te gândesci asupra propunerii ce am făcut mamei dtale. Nu mai ascult nimic acum. E vorba de afaceri.

— Ești un miserabil, dle! — respunse Maria, — eși!

— Sînt în casă la mine, nu voiú eși de cât plătit.

În acest moment, ușa se deschise și George Corbescu se arată pe pragul ei.

Maria dede un țipet de bucurie, recunoscuse pe aperiătorul ei.

Jane Papardopol incremeni și fața lui se făcu palidă ca céra.

Copiii se uitară mirați la noul venit; mama lor ca și când ar fi recunoscut în George pe un liberator, împreună mâinile și-și rădică ochii spre cer.

— Ți-a-me, dnă; Ți-a-me, dră! — dîse el cu o voce lînșcita, dar seriósă, — decă me present la acésta oră înainte dv.!

Apoi adresându-se lui Jane :

— Cât iți datorézá acésta familie?

— Cinci-đeci de franci...

— Bine... așteptă un moment, vei fi plătit!

O schinteie de ură trecu prin ochiul greului.

George apoi adresându-se Mariei, i dîse :

— Dră, asta sêrá te-am vèdút pentru prima oră: am avut fericirea a-ți face un mic serviciu scăpându-te din mâna unui infam ce séménă la purtări întocmai cu dl (și arată pe Jane). În invălmășela aceea v'a cădút din mână asta batistă.

— Ah! banii mei, — esclamá Maria.

— Plătesce domnului!

— Dar...

— Plătesce, te rog, și ți-i că locul seu nu mai e aci!

Copiii săriră sus de bucurie. În acest moment George dîse iute Mariei :

— Am auđit tot... am completat suma... primesce!

Ea-i aruncă o privire de recunoscință, și deschidénd colțul batistei, aruncă la piciórele greului 10 monete de câte 5 franci. Acesta se aplécă, le ia, și ese din casa, aruncând o căutătură plină de venin asupra lui George.

Eră un tablou în adevăr inuioșător.

Andrei și fratele seu Emil, cu figura naivă și mirată, ținându-se de mână amândoi, priviau cu niște ochi mari și plini de bucurie pe George, care sta în mijlocul casei, melancolic și cu privirea ațintită asupra dnei Merișan, mama Mariei.

Maria căduse în genunchi înaintea patului în care zăcea mama sa, și luând într'ale sale palidele și diafanele mâni ale bolnavei, le sărută udându-le cu lacrămele ce curau lin din limpedii sei ochi, plini acum de o bucurie neesprimabilă.

Dna Merișan suferindă și aprôpe muribundă privia cu o cantătură fiesă pe acest tiner care-i scăpase copila dintr'o situațiune mai mult de cât anevoioasă. O binefăcătoare liniște se răspândise pe toate trăsurile nobilei sale figuri, de unde durerea fizică dispăruse aprôpe, ca să dea locul unei incântări tainice și ideale, de care se bucură numai sufletele ce sânt gata să părăsescă acoperământul cărnos al trupului.

Pe perețele din fața patului ei de zăcere eră atârnată o candelă a cărei lumină resfrângându-se pe o lucioasă iconă, reprezentând pe Mama imaculată, răspândia fantasticele-i raze pe acest intristător tablou și le cuprindea, ca să ție așa, într'un grup de supremă imaterializare.

— Copiii mei, — ție dâna cu o voce aprôpe stinsă de durere și suferință, — apropiati-ve . . . simt . . . simt că tatăl vostru me chiamă colo sus lângă dânsul.

Astă sfortare i sleise puterile . . . ș'abiă mai putea mișcă capul pe albele perne ale patului.

— Mamă! — strigară ei răpeșindu-se spre dâna.

— Mamă! — oftă Maria, care simția cum frigul morții inghiață cu ințelul corpul moribundeii.

George, trist și cu fața cuprinsă în umbra tainică a cămăruței, părea inlemit locului . . . o lacrimă ce-i inmuiașe pleoapele, se coboră ușor pe palida lui figură.

Se temea de a face cea mai mică mișcare, cel mai mic gest, de temă să nu turbure astă scenă mistică, în care, prin tranșițiune, omul corespunde cu ființa supremă.

Ori cât de impetrită ar fi înima aceluia care ar fi de față la ver-una din aceste scene sfâșietore, majestatea morții i impune respect: tristețea ei îl cuprinde și fără voie genunchii i se incovăe, ca și când revelându-i-se prin această puterea divină, vede micima lui față cu a Tot puterniciei lui!

— Dar nu . . . nu se pôte, — strigă în fine Maria deșteptată par că dintr'o adâncă visare. Nu, Dumneșeu nu pôte să facă o asemenea nedreptate . . . Dșeu nu pôte să me lase pe mine singură aci pe pământ fără de tine scumpa mea mamă, idolul meu, adorațiunea mea . . .

— Tăcere, copila mea, — ție această cu o voce stinsă ca o suflare, — tăcere! Aud o voce tainică care me chiamă . . . vîd un ângerăș gingaș imbrăcat cu vestiminte strălucitore de albețe, care-mi face semn să me apropiu de dânsul. Este într'o grădină desfătore . . . flori mirositore sânt preserate în calea ce-mi arată să urmez . . . în capêtul ei . . . vîd . . . vîd un om, nu . . . un ânger, copila mea . . . este tatăl vostru . . . imi întinde brațele . . . me chiamă pe nume . . .

— Mamă . . . mamă, pe noi cui ne lași? — strigară scâlțați în lacrămi, copiii ei . . .

— Suriorei vostre, copiii mei, — răspuse dâna cu o voce din ce în ce mai slabă. Oh! me dore . . .

Și mâna ei inghețase . . . frigul morții i cuprinsese fruntea.

— Și acum, — urmă ea abiă mișcând buzele, — acum că cerul mi se deschide și căutatura mea străbate scôrța ce acopere înima, copila mea, ție-ți ție,

ție-ți vorbesc . . . aibă încredere în ast tiner . . . el este onest . . . ochiul meu nu me înșelă . . . ceva imi ție că el te va duce pe adevărata cale a vieții . . .

Pleoapele i ingreunate se lipiră cu ințelul și sufletul părăsind acest corp slab, nu-i lăsă de cât numai putearea de a mișcă buzele.

S'ar fi putut înțelege cuvântul: Adio.

Totul remase în tăcere . . . Dne Merișan nu mai suferia!

*

Trecu un an d'atuncea.

În sêra morții dnei Merișan, trenul, ce plecă spre frontiera Austriei, și d'acolo spre Paris, ducea cu dânsul și pe don juanul fanfaron Nicu Pârjoleșeu.

Prin ingrigirile lui George, Elena Merișan repausă într'unul din colțurile cimitirului Bellu, d'asupra căruia se rădică un girgaș monument de marmoră albă, pe care sânt săpate cuvintele: „Amintirea ta va fi eternă în inimile noastre“. Acolo, duminica, când timpul e frumos, o trăsură bine închisă duce pe George, pe Maria și pe cei doi frați ai ei.

Tristețea lor e melancolică și dulce.

Pe mormântul ei se cimentă iubirea lor.

— Mario, nu creștu că a venit timpul să dai un tată fraților tei? — i ție într'o ție George, când se întorcea dela cimitir.

Ea și-ascunsă capul în s'nul seu și plânse.

Lacrămile lor se amestecară cu ale copiilor, dar erau lacrămi de bucurie.

*

Mai trecu un an.

Andrei și Emil, când se întorc dela școlă sărută mai înteu pe sora lor și pe George, pe care-l iubesc ca și pe tatăl lor și apoi aplecați pe lęgân surid unui drăgul copilaș, nepotul lor, fiul Mariei și a lui George.

Atât este de adevărat, că bucuriile ce dau onestitatea și munca sânt binecuvântate de destinate!

Dan Dry.

Deșertăciunea.

(După André Chénier.)

Muma vanului Capriciu și-a Prestigiului ușor . . .
Fantazia 'naripată 'n jurul ei se 'nvirte 'n sbor . . .
Trup ondulator de Nimfă — născut numai din lumină
Și din aer, — care 'n gânduri infocate se inclină,
Și s'aprinde argințe mai curând decât o undă,
Când se lasă dela sôre raze care s'o pătrundă.
Prinde flacăre de roză, schinteiță din azur,
Sbôră-un sbor nesigur, cade fără șgomot sêu mormur,
Deșteptată êr se pierde, brăsdând ceriul cel senin,
N'are altă călă uză, decât numai sborul lin.
Visurile diafane — trupă vană, curgătore —
Desmierdăză-a ei podobe, ca zefirul lin o flôre.
Rîsetele lângă dâna vecinic stau ca s'o servescă,
Intrecându-se, prin jocuri, mulțumiri să-i pregătescă:
Unul, frământă profumul gurilor imbălsamate,
Altul, dulcea strălucire-a buzelor inflăcarate,
Un alt singur mai de-o parte scôte bule din un paiu,
Răspândind un miros dulce ca și-al florilor din maiu.
Suverană peste-o curte ce inspiră Nebunie,
Merge, vine, cântă, tace, rîde-apoi cu veselie.
Căci o mie de cristaluri, ce ornăză-al ei palat,
Oglindesc, care de care, chipul ei inflăcărât.

Ioan N. Roman.

Bibliografie.

„ORNITOLOGIA POPORANA ROMÂNĂ“ de S. Fl. Marian, membru al Academiei române. Doue tomuri. Cernăuți, tipografia lui R. Eckhardt. 1883.

Frunzărind tomurile acestea, am ramas uimit de cunoscințele vaste ale autorului, pe o cale încă neumblată de Români. Un simț deosebit misterios preocupă pe cetitor, vedând naintea sa infățișată o lume curat românească, dară încă necunoscută. A ci aflăm niște idei, ce cu greu le vom găsi in operele literaturii noastre, clădită pe importul din literaturile străine, prin cari am primit educațiunea noastră.

Se vede deci, că literatura noastră nu s'a dezvoltat din sine, cu materialul seu, ci s'a întâmplat aceea ce cu greu vom afla la alte națiuni, adeca am importat produsele muncii popórelor străine și pe niște idei strănie geniului și tradițiunilor noastre, am cãdit literatura română, ce apare ca o traducere a literaturilor străine. Literatura poporană românească se omise, parte din neciință, parte din ignoranță; ba cultura propășindă între Români o striviă necontenit. Mahalalele seu suburbiiile orașelor se întreceau in imitarea gustului nou și tóte tradițiunile noastre bătrânesci și vechi s'au retras in satele indepãrtate, prin munți și păduri.

Și câte frumuseți găsim in aceste produse poporane, dară și câtă sciință tradițională, acesta ni se dovedesce prin opul dlui Simeon Fl. Marian. Cu literatura noastră modernă eram să perdem o lume cu totul ideală românească. Cu drept dice dl autor in prefața opului seu: „In ziua de astăzi nu mai stă nimene la indoielă, cumcă literatura modernă trebuie să se întemeieze pe cea poporană, scoțând la lumină și întrebuintând tóte comorile cele mari, bogate și frumoșe, ale literaturii poporane, pentru rădicarea edficiului literaturii moderne. Tóte némurile, cari au o literatură, au purces astfel și de aceea au propășit așa de departe. Numai la noi acest adevăr abia târziu a izbutit a fi recunoscut; se începuse clădirea dela acoperiș in jos“. Dēcã literatura poporană ar fi fost mai de mult cunoscută, am fi scãpat de fórtē multe neologisme pocite, nãscocite și introduse in scrieri literare și sciințifice, cari nu se vor vulgarisã nici odatã, și cari sũnt și vor rămâne neînțelese. Sã luãm numai o botanicã seu o zoologie românească in mână, și vom afla niște numiri de plante, animale și paseri, care din care mai curioșe și vecinic neînțelese, pe când in popor es stã numiri așa de frumoșe, precise și poetice“.

Cetind opul acesta, găsim dișele acestea constatate, deci sciința a profitat mult de lucrarea dlui Mărian. In ea găsim atãta sciință, in cât fiesce-care naturalist are să fie satisfãcut.

Aici găsim intėiu o mulțime de nume de paseri, numiri interesante, originale, neóșe romãnesci, eșite din popor, de aceea fórtē pretioșe.

Abstragend dela numirile paserilor, cari trăiesc numai in țeri calde, putem dice că cu acesta ornitologie poporană s'a pus basa cea mai solidă pentru o carte bună de ornitologie pentru școlele romãnesci. Este un paș fãcut, dară un paș sigur, pentru consolidarea culturii adevãrate romãne. E deci trėba pedagogilor romãni de a usã de rezultatele studiilor îndelungate ale dlui Marian, și de a omite de acũ tóte numirile importate din zoologiile străine, inlocuindu-le cu celea din popor. Asociãndu-se și inteligența romãnã la cunoscințele și esperințele țeranilor romãni, ele se vor lãrgi, și poporul romãn va puté cu atãt mai mult să participe la progresul culturii, nevédându-se strãir. Atuncia se va puté vorbi de o cultură adevãrat romãnească. Nu se póte deci indestul recomandã scrierea de care ne ocupãm.

Studind numirile de paseri din acesta ornitologie

poporană, aflãm dintru intėiu numiri de caracter general, ca de exemplu: Domnișor, Impėrãtuș, Impėratul paserilor, Mitropolit, Pãseroiu, Pescar, Zamfirã, care nu se referã de loc la ęnsușirile paserilor, ci cari dãtoresc numirea lor impregiurãrilor casuale, cum și caracterului sãgует al Romãnilor. De exemplu numirea de „mitropolit“ e datoritã glumei vėnãtorilor de dropii din cãmpia Bãrãganului, cari pitulați in cãruțele lor acoperite cu covergi de rogojinã și „mãnãnd in pas a lene globele lor de cãlusei, dau róte ore dișe și luni intregi impregiurul falnicilor Dropioi“ (Odobescu), „cari cu pas mėsurat și cu capul țintit la pazã, cutrierã șesurile cele fãrã de margine ale Bãrãganului“. Zamfirã numesc Romãnii din Hațeg pe Gangur, și o cãntã astfel: „Vino, vino Zamfiro, vino cã-ți plãnge copilul, vino, vino!“ (II p. 132 not. 1.)

Alte numiri se referã seu la mărimea seu la ęnsușirile caracteristice ale paserilor. „Troglodites parvulus Koch“ (impėrãțelul seu sfredelac) se numesce romãnesce și „ochiul bouului“, pentru cã „acesta pãseruicã intru adevăr nu e mai mare de cât un ochiu de bou“, și cã „chiar și fãptura și colórea penelor sale aduce fórtē mult cu ochiul unui bou“ (t. II p. 305). Pițigoiu, lat. parus maior, se numesce și Simtivera, de aceea „pentru cã el cum se desprimãverezã sbórá prin pomete și prin alte locuri strigãnd nencetat: „simti... verã“. (t. II p. 144). Forfecuța seu forfecea, lat. loxia pityosithacus, se numesce de aceea, pentru cã are „un rost fórtē curios și anume când in inchide, trec fãlcile una pe lângã alta ca și tãiusurile fórfecelor“ (t. I f. 424). Codobatura se numesce și pasere țigãnescã și jumėtate de pasere; pasere țigãnescã de aceea, „pentru cã ea numai atunci se apropie de vre-un sat, când un țigan, dupã ce a fost la vre-un prasnici și dupã ce a mãncat, spune cã s'a sãturat“; darã fiind cã țiganii mai nici odatã nu se pot sãtura, de aceea și ea mai nici odatã nu se póte apropia, ca alte paseri de locuinițele ómenilor“ (t. I p. 331). Jumėtate-de-pasere se numesce de aceea, „pentru cã tuturor celorlalte paseri li e ertat ori și când sã intre prin sate, numai ei nu este ertat“ (t. I p. 331). Cireșarul se numesce și simburarul, de aceea, pentru cã se nutresce mai mult cu simburi de cireșe (t. I p. 417). Pascãrelul, lat. cinelus aquaticus, se numesce romãnesce și Rãțãscuță, pentru cã inótã „prin apã chiar ca și o rãțușcã și nici odatã nu se innecã, nici nu i se udã aripele“ (tom. I p. 302); erã pãscãrel de ghiață, pentru cã petrece erna „pe lângã pãrae și mai ales pe lângã celea ce nu-s bine inghiațate, pe lângã resuflãtorile și crepãturile de ghiață, ale acestora, și tótã erna umblã apoi pe sub ghiață, prinđend pescișori, și un fel de cobelci mici ce stau lipiți de petricele“ (t. I p. 301). Uliul-paserilor, lat. Astur nisus se chiamã și Pãserariu, pentru cã Uliul se nutresce cu diferite paseri mai mici de cât densusul, pe cari le prinde in sbor seu când acestea șed jos (t. I p. 126). Numirea Vėnturelui vine de acolo, cã acest șoim are datina să stee óre intregi intr'un loc in aer și să batã din aripi ca și când ar vėnturã ceva (t. I p. 120). Dumbrãvėnca, lat. Coracias garrula, se numesce și Corabeticã, cãci „partea cea mai mare a penelor sale aduce la colórea cu flórea plantei, care in Bucovina se numesce Albãstrea, erã in Muntenia Corabaticã“ (t. I p. 63—64). Scórtiãrul, lat. Sitta caesia Volf își are numele de ciocãnitóre, „cãci are rost tare“, drept și ascuțit ca un ce cu care ciocãnesce in scórtã arborilor de-și cautã nutrețul și de multe ori scobesce o bortã adãncã in copaci, in care își face apoi cuib și óuã intr'ęnsul (t. II p. 154—155). Numele óia-morților, lat. gallinago gallinaria, vine de acolo, „pentru cã morții atunci aud din cealaltã lume sbierãnd oile, cum le-au aũdit in astã lume, când sbērã Berbecuțul seu óia morților“ (tom. II pag. 302);

Un episod din evul de mijloc.

aicia aflăm confundând mitologia română cu însușirile paserei.

Poporul român numesce, cum am văzut, paserile, ca și vitele său după semne corporale, colorea penelor său după forma ciocului. Nimerit dăce autorul, — că „precum îndatinéză Românii de pretotindene a numi vitele de casă după timpul când și locut unde s'au născut, după colorea pěrului, precum și după alte semne corporale, tot așa îndatinéză ei a numi și o mare parte a paserilor atât după colorea penelor sale, cât și după făptura ciocului, atât după locul, unde petrec ele mai mult, cât și după nutrețul lor principal“ (tom. I p. 258.)

Poporul român cunoșce foarte bine traiul paserilor. În legendele adunate găsim destule doveđi despre asta, și sânt de admirat ăsele cele contemplaive ale Românilor asupra vieții lor. De cuibul Gangurului nu se apropie nici odată ciórele și ulii, căci ei nu se pot împacă cu dēnsul. „Gangurul, cum vede pe vre-o cióră seu uliu, îndată se ia la fugă după dēnsul și-l alungă cine scie unde, căci el are o putere foarte mare asupra acestora“ (t. II p. 140). Crăstelul, lat. *crax pratensis* Bechst. se află în relațiuni amoróse cu Prepelita, de aceea el petrece în aceleași locuri, în cari petrece ea și de se duce ea dela Români, se duce și el cu dēnsul (t. II p. 349). Păturica, lat. *perdix cinerea* Briss, umblă numai în părechie doue câte doue și numai pe locurile cele curate; ea mănăncă mușcele, și de n'ar esistă ea, mușcele ar mănca lumea de vie (t. I p. 219). Pițigoiul e o pasere selbatică, spăriósă și rea, care la prindere mușcă foarte rău; pițigoiul umblă numai atunci mai mulți la un loc, când are să fie vânt cu plóie, ei se mādăresc atuncia și cântă, ca cum s'ar invēta a cânta: de aceea crede Românul cu drept, că de cântă pițigoiul naintea resării sórelui, o să plóie peste ăi. Esistă și un proverb: „Ești rău ca un pițiguș“ (t. II p. 152). Berbecul să fie o pasere rea, căci imiteză versul paserilor mai mici și mai slabe, și înșelându-le astfel, le prinde și le omóră, de aceea se numesce și Lupul vrăbielor. Gaița însă are darul de a imita ori și ce sunet bizar, ori și ce fel de strigăt (t. II p. 75), d. e. ale vitelor; Ardeleanul are chiar esperiunța, că de a perdut un pēcurar vre-un ed, și aude unde-va sberând ea edul, află acolo numai pe Gaița seu Zaica, cum o numesce el, care a imitat sberatul edului perdut (t. II p. 74). Decă un corb află un hoit, atuncia se pune într' un vērș de arbore, de deal seu ce este în apropierea hoitului și acolo croncănesce până ce se string mai mulți corbi, cu cari pornesce spre stērvă; de aceea și proverbul acela: „unde e hoitul, acolo se adună corbi“ (t. II p. 23—24). Drepelele, lat. *Cypselus apus*, își fac cuiburile cu gura întórsă în jos și ouă numai doue óue lungărețe, rar trei, pe cari clocesc numai șapte ăile (t. I p. 71); decă cineva atacă cuibul lor seu le ia óuele, aceste părăsesc îndată cuibul și nu se întórnă mai mult la dēnsul (t. I pag. 72). Șorecarul, lat. *Butes vulgaris*, Bechst., se nutresce mai ales cu șóreci și cu șóperle, pe cari le pândesce seu stând ore întregi pe ramurile vre-unei arbore seu sburând în aer, și cum le vede, se repede la dēnsule ca o săgétă și prindēndu-le, le mănăncă (t. I p. 173).

Din unele ăicale și proverburile romănesci se póte vedé, cât de bine cunoșce Românul traiul paserilor; aicia ne putem convinge, că acesta ornitologie poporală română e basată pe cunoscințe destul de mari, cari nu le póte negliă mai mult literatura și sciința română. „Ciocărlan“ numesce poporul român pe acela, care se amestecă în tóte lucrurile ca și paserea Ciocărlanul, precum și pe acela, care are un cap buhuiat, adeca cu pērul rēdicat în sus ca și penele de pe crescetul Ciocărlanului (t. I p. 352). „S'a cucuiat ca un ciocărlan“, se

dăce despre o fētă, care își pune prē multe flori în cap, când merge la joc seu la altă petrecere (t. I p. 352). Ță și alte ăicale despre ciocărlan: „umblă amețit ca un ciocărlan“, „e ciocărlan“ seu „e ciocărlan de beat“ seu „cum e ciocărlan de beat“ și „a prins ciocărlanul de codă“ (t. I ib.) „E bun de pus în cânepă“ seu „în mazere“, unde se pun mamile pentru a îndepărta paserea cânepariul, se dăce despre cineva, ce umblă foarte rufos și contrențios îmbrăcat, urit, nespēlat și nepeptenat (t. I p. 397). Despre vrăbie aflăm aceste ăicale romănesci: „flămēndul codrii viséză și vrăbia meu“, „de cât o sēptēmână vrăbie, mai bine o ăi șóim“, „ariciul cu mesteșug se prinde și vrăbia cu meu“, și „decăt o mie de vrăbii pe gard, mai bine una în mână“. Despre acela, care vorbesce ceea ce-i este în gând și care doresce ceea ce n'are, se dăce că: „flămēndul codrii viséză și vrăbia meu“ (t. I p. 412). „Tótă paserea pe limba ei pere“ (t. I p. 414). Dela paserea „Cioful“ se află în limba română cuvintele: „ciuf“ în sens de om de nimică, decăđut, deprăvat, demoralisat, fără nici o vază, „a ciufului“ și „ciuful“, a bațocori, a sudui, a diformă, a sluti, apoi „cioflegar, cioflegă“, un tărlebrău, perdevēră seu șgărie-brănză și „a ciofăi“ a mănca mult și urit (t. I p. 232). Paserea Cioful e la Români simbolul uriciunii. Huhurezul trăesce prin păduri, resunând nóptea văile de strigătul lui infiorător, ce înspăimăntă pe trecător. „Huhurezi“ se numesc la Români ómenii, cari umblă nóptile singuri, seu cari trăiesc foarte retrași și se ascund de fața lumii (t. I pag. 221). Cu cimilitura: huhurezul huhureză — peste munții nalți nechiéză — și nimene nu cuteză iusēmă Romănul tunetul (t. I p. 221). Huhurezul e dară pentru Români o pasere cobitóre și prevestitóre de nenorociri. Buha însemă ceva urit, infiorător, respingētor (tom. I p. 216), dară și o persoană, care se bosumflă ușor, căreia cu greu se póte intră în voie și care stă retrasă de lume (t. I p. 215), cum și o nevastă, care umblă cu capul sborsit, infoiat și dupuros (t. I p. 213), de aceea ăicala: „peptenă-ți buha“ (t. I p. 215). Din cauza strigătului ei infiorător buha se consideră o pasere cobitóre și prevestitóre de rău (t. I p. 210) și de mórte: de aceea ăicalele: „eră să-l beie buhă“ seu „cât pe ce de nu l'a beut buhă“ (t. I p. 209). Cucuveica trăesce în locuri deșerte, infiorátorie și nestrăbătute; deci decă se arată ea în sate și orașe, se consideră ca o prevestire infiorátore, de mórte, dară sub unele impregiurări și câștig (t. I p. 197 și 200). „A māltratá acesta pasere e desastros; aceluia i mor vitele și i merge într' tóte rău până la „postul crucii“ (t. I p. 199—200). Despre vultur găsim urmátorele proverbe: „vulturul stă 'n loc, vighieză, dar el mușce nu venéză“, — „alți ochi are vulturul și alți ochi are fluturul“, — și „vulturul de aripi smuls, nu mai póte sbura 'n sus“ (t. I p. 191). — „Ochi de vultur“ seu „cătătură vulturescă“ are acela, care are o cătătură foarte selbatică seu care ar voi să te sórba într'o lingură de apă (t. I p. 189). Despre cucul aflăm urmátorele proverburile: „ascultă cucul până-ți cântă“, „rău i-a cântat cucul“, „bine i-a mai cântat cucul“, „i-a cântat cucul astăđi“, adeca astăđi a mers tare bine; „sciú că i-a cântat cucul“, sciú, că-i norocos; „n'are să-i cante cucul“, nu va avé parte de ceva; „umblă flori de cuc“, umblă incolo și 'ncoce de gēbă; „până-i cucul“, nici odată; „bată-l cucul“ (t. I p. 45), „bată-l cucul, că frumos e“, „i-și teme femeia ca cucul“, se dăce unui om, ce-i gelos de nevēsta sa; „aibă casa cucului“, bărbatul necredincios, fără casă și femeie adevērată; „e îmbrăcată ca cucu 'n pene“ de o fētă foarte frumos îmbrăcată; „e cuc“, e amețit; „cucul cântă până-i frunđa verde, ér nu când pică de bētrână“, tóte au a se face la timpul seu; „cucul până nu vede mugur, nu cântă“ de omul înțelept; „i cântă cu-

cul in casă*, i-a ramas casa deșertă, pustie; (t. I pag. 46—47); „e cuc pe lume“, „a ramas cuc“, „șede ca un cuc“, adeca singur (t. I p. 48). Despre datinele și apucăturile corbului avem proverbele: „ochi având ai fost ca orbul, te-ai dus, m'ai slujit ca corbul“, despre un om, care nu te poate nici odată ajuta; „corbule, cum îți sunt puii?“ „frumoși, pe cât merge inegresc“, despre reutatea unora, ce in loc să se micșoreze, merge tot spre sporire; „corb la corb nu scote ochii“, de oameni, cari ți se par că trăiesc rău într'olaltă, dară când voiesci să scoți ceva dela densii, atuncia toți te neindreptătesc; „unde e hoitul, acolo se adună corbi“; „face tréba ca corbul“, despre aceia, cari promit vre-un lucru, dară nu-l fac (t. II p. 22—23); „face hatirul corbului, ca să invinovátescă porumbul“, a face hatirul unui om rău, spre a neindreptăți pe un nevinovat* (t. II p. 24).

(Va urmă.)

Dionisiu O. Olinescu.

Cinci-deci de etimologii

de cuvinte bănățenesci de origină romană cari nu sînt introduse in dicționarie.

(Urmare.)

11) *Incintă*. Cuvântul „incintă“ înseamnă in graiul bănățenesc: accendere, incendere, inflamare, ardescere, excitare lat.; enflammer, embrasser, exciter fr.; anfeuern, entzündend, anfeuern germ., d. e. focul abia s'a incintat, acum și arde bine; fiind lemnele verzi, focul numai târziu s'a incintat; cătanele române incintându-se in bătaie, au făcut minune de bravuri; caii trebuie mēnati la inceput mereu, până ce se incintă. Etimologia cuvântului este dela lătinescul „incendiare“ din oreș-care formă rustică „incentiare“ séu „incentare“. Cuvântul e și in Transilvania in us, după cum m'am incredințat dela oficianți transilvaneni locuitori din Orașița și pregiur.

12) *Cărăbă, cărăbi* pl. Cuvântul „cărăbă“ înseamnă in graiul bănățenesc un fel de: fistula lat., sifflet fr., pfeife germ., făcută mai vērtoș din pene de găscă (gânscă) etc. In plural „cărăbi“ înseamnă: cimponiu; chalumeau, cornemuse fr., rohrpfeife, dudelsack germ., d. e. a dice (cântă) in „cărăbi“ este identic cu a dice in cimponi; „cărăbașiu“ este aceeași cu „cimponeriu“. Etimologia cuvântului zace in lătinescul „calamus“ care are și semnificațiunea de: sifflet fr., pfeife germ., d. e. calamos inflare: siffler fr., pfeifen germ. In Du Cange: Glossarium mediae et infimae latininitatis, Parisiis 1840—50 tom. II pag. 21 aflăm „calamus“ numai cu semnificațiunea de: fistula lat. apoi „calamella“, „calamellus“ și „calamaula“ pentru: fistulatorius calamus; mai de parte „calamaulae“ pentru: fistulae organorum; in urmă „calamularius“ pentru: cărăbaș. Din „calamus“ a format și limba francesă „chalumeau“ (vechiu: chalemelle): halmröhr, rohrpfeife, schalmey germ.

Din „calamus“ resp. din „calama“ séu din „calami“ pl. prin trecerea lui „l“ in „r“ și a lui „m“ in „b“ ca din „mrēna“, „brēna“ etc. precum cere chiar și dinamica fonologică și morfologică a acestui cuvânt, s'a format „carabă“ și pl. „cărăbi“ din „calami“. Dela Români a trecut cuvântul la Sērbi sub forma de „karablie“: hirtenflöte, flötenstück am dudelsack.

13) *Rēpăgă, rēpăgușu*. Cuvântul „rēpăgă“ înseamnă: glisser sur la glace, patiner fr.; schleifen auf dem eise, schlittschuh laufen germ.; cuvântul „rēpăgușu“ este sub-

stantivul dela verbul „rēpăgă“. Acest cuvânt se întrebuințază in următoarele frase d. e. copiii de școlă s'au rēpăgat toți ziua pe gheață; George a căpētat bătaie dela tată-sou pentru că s'a rēpăgat pe gheață și cădēnd s'a vătēmat; copiii au făcut pe gheață un rēpăguș de 10 stânjeni de lung. „Rēpăguș“ se numesce și pe cōstele delurilor unde este pământul cleios și pe timp ploios poate omul luneca in jos; și la atari locuri se rēpăgă copiii in timp de veră.

Etimologia cuvântului o aflăm in Monti: Vocabolario dei dialetti della città e diocesi di Como, Milano 1845 pag. 216 unde stă „repegă“ pentru: strascinare ital., schleifen germ. Deci avēnd acest cuvânt românesc, de ce să introducem in limba-ne „patinare“ dela „patiner“ fr., au doră sună acesta mai bine?

14) *Bubiță, bubițe* pl. Cuvântul „bubiță“ înseamnă: ver à soie fr., seidenwurm germ., d. e. bubițele nu au avut noroc anul acesta, căci au crepat fōrte multe; Petru a crescut anul trecut bubiți și a căștigat la ele 200 fl. Etimologia este dela lătinescul „bombyx“ care asemene înseamnă: ver à soie fr., seidenwurm germ. Cuvântul „bubiță“ a trecut dela Români in limba sērbescă, in care „bubița“ ar fi diminutiv dela „buba“ care înseamnă: ver mine fr., ungeziefer germ. după spusa lui Karadzich, dar acesta părere nu poate fi adevērată, precum documenteză și sērb. „bubar“: negușetoriu de bubițe; qui bombyces vendit.

15) *Bizir*. Cuvântul „bizir“ înseamnă: mijlocul din lăuntru care ține mașele; mesenterium lat., mēsentere fr., gekröse an den gedärmen germ. Etimologia se derivă din „viscus-ceris“ și „viscera-rum“ lat.; eingeweide, geschlinge, kaldaunen germ. In Diefenbach: Glossarium latino-germanicum mediae et infimae aetatis Francofurti a/M. 1857 pag. 623 stă „viscus“ pentru: pellis intestinorum. Radēcina este „viscer“ de unde prin trecerea lui „v“ in „b“ se formeză „biscer“, apoi prin aplanarea lui „sc“ in „s“ „biser“, „bisir“ și „bizir“.

16) *Grăbelă, sgrăbelă*. Cuvântul „grabelă“ mai usitat „sgrăbelă“ înseamnă: scabere lat., gratter fr., kratzen germ., d. e. mēțul (piscica) m'a sgrăbelat cu ghiarele pe mâni, pe față etc. Etimologia cuvântului o aflăm in dialectele italienesci, anume in Monti: Vocabolario dei dialetti della città e diocesi di Como, Milano 1845 pag. 269 aflăm „sgarbelă“ pentru: graffiare la pelle colle unghie ital. In Biondelli: Dialetti gallo-italici, Milano 1853 p. 232 încă aflăm „sgarbelă“ pentru: graffiare ital., gratter fr., kratzen germ. Din „sgarbelă“ prin metatesă, adecă prin trecerea lui „sgar“ in „sgra“ s'a format „sgrabelă“. De aci și „grebla“.

17) *Artig*. Cuvântul „artig“ înseamnă o parte dintr' un trup intreg, mai vērtoș când tai melul, oia etc. in patru părți și cumperi o parte, atunci se dice: am cumpērat un „artig“ de carne; se dice: „artig de dinainte“ și „artig de dinapoi“. Etimologia cuvântului zace in lat. „articulus“ cu trecerea lui „c“ in „g“.

18) *Meteriz*. Cuvântul „meteriz“ înseamnă in graiul bănățenesc: meta lat.; but, terme, blanc fr.; ziel, grenze, zielscheibe germ. Copiii când se giocă d'a polma (micea, mincea, când aruncă cu petri etc. pun „meteriz“ in care dau și aruncă la sēm, care lovesce in meteriz, acela dobāndesce. Copiii cari dau la sēm cu cune impēnate suflāndu-le printr'o țevă lungă (blaserohr germ.) încă-și pun „meteriz“ dintr'o scāndură, sēmând cu creta pe ea cercurile respective și centrul. Etimologia cuvântului este din „meta“ lătinesc. In Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slaves etc. pag. 595 încă aflăm un „meterez“, care înseamnă: rempart, bastion, meurtriere, tranchée fr.; festungswall, bastey, schiesscharte, laufgraben germ. (care cuvânt cu atare înțeles nu este cunoscut in Bănat), dar concepțiunea princi-

pală a ambelor cuvinte fiind cu totul eterogenă, nu le putem socoti de una și aceeași origină.

19) *Țipele, țipei* pl. Cuvântul este mai mult în plural „țipei“ întrebuintat, și se rostesc pe alocurea și în Transilvania, precum m'am incredințat dela înțelegința transilvaniană aflătoare în Oravița și pregiur. Cuvântul „țipei“ înseamnă atâta cât: păpuși; calceus crepida lat.; soulier fr., schuh germ. Etimologia cuvântului o aflăm în dialectele Italiei. anume în Monti: Vocabolario dei dialetti di Como, Milano 1845 pag. 249 253 și 368 aflăm „sciapei“ pl., apoi „sciupel“ și „sciuppei“, în urma „zipei“ pl. pentru: „zoccolo“ și „zoccoli“ (pl.) ital.; sabot fr., holzschuh germ. În limba spaniolă „chapin“ (cet. ciapin) înseamnă: păpuș de dămne; frauenpantoffel germ. În Porru: Dizionariu sardu-ital. Casteddu 1832 pag. 175 stă „ciappuzu“ pentru „ciabatta“ ital. În Du Cange: Glossarium mediae et infimae latinitatis, Parisii 1840—50 tom. VI pag. 933 stă „zepellus“: Statuta castrî Redaldi lib. 3 fol. 90: Portet quilibet nuntius... mazzam ligneam sine poena in manu, ut cognoscatur, nec vadant in „zepellis“. Apoi tot Du Cange: Glossarium pag. 935 aflăm „zipellus“: Statuta Placent lib. 6 fol. 82: Et si fuerint zochulae magna et altae cum zipello etc. Din limba românescă a trecut cuvântul în limba sârbescă sub forma de „țipela“ și în limba ungurească sub forma de „czipô“, „czipe“.

20) *Bili! bili!; biri! biri!* Acesta este cuvânt cu care strigă omul rațele că se vină la el. Etimologia acestui cuvânt încă o aflăm în dialectele italienești, astfel în Banfi: Vocabolario milanese-ital. Milano 1852 p. 648 aflăm „billi-billi“, „bille-bille“: „voce per chiamare a se gli uccelli e simile“ ital., adică: voce spre a chema la sine păsările și asemenea. În Toni: Vocabolario bolognese-ital. Bologna 1850 p. 128 încă aflăm „billi-billi“ cu aceeași semnificațiune. În Meschieri: Vocabolario mirandolese-ital. Bologna 1876 p. 56 aflăm „ciri-ciri“: voci con le quali si chiamano i polli, i Toscani dicono: „billi-billi“, adică: voci cu cari se chiamă puii, Toscanii dic: billi-billi.

(Va urmă.)

Simeon Mangiuca.

Respuns la o critică.

Deva, în 12 febr. n. 1884.

Stimate dle Redactor!

Permite-mi Te rog, colónele prețuitei Dtale foi „Familia“, ca la critica dlui Atanasie Tuducescu, făcută asupra cărții mele „Istoria literaturii române“ și publicată în nr. 4 al „Familiei“, să-mi fac și eu, la rëndul meu, puține reflesii.

Mărturisesc dela început, că eu însu-mi am aflat observările dlui critic în mare parte drepte, până la cestiunea ortografiei și nu mi-ar fi trecut prin gând să-i reflectez, decât n'ar fi exprimat asupra ortografiei din opul citat o sentință așa de aspră, dicând, că „e fără nici un sistem“. Permite-mi dl critic, să-l fac atent, că critica dlui din „Familia“ e scrisă tot cu ortografia cărții mele. Ôre ortografia „Familiei“, care e identică cu a cărții mele, încă e fără nici-un sistem? Mi se pare, că dl Tuducescu e necăjit, că în cărțile noastre școlastice nu există uniformitate de ortografie, ceea ce este adevărat; pentru aceea însă nu-s numai eu de vină și nu trebuia să pronunțe o sentință așa de severă asupra ortografiei mele, numindu-o „fără nici-un sistem“. Ba eu mai cunosc unele foi, cari scriu cu ortografia cărții mele și cred, că și dl critic are cunoscință despre ele. Am đis, că cu privire la uniformitatea ortografiei are drept criticul meu; togma de aceea i pro-

mit, că implinindu-se dorința sa: ca „Istoria literaturii române“ a mea să ajungă mai multe edițiuni, pentru care poftă binevoitoare i mulțămesc din inimă: la a doua edițiune va ave bucuria de a o vedé cu ortografia academică! Póte că prin acesta se va delătura încă o pedecă dintre cele multe, că se pun în contra cărților școlastice p'aici pe la noi, ca să nu intre în școle. — Sperez, că în cestiunea ortografiei sântem împăcați și nu mai e de lipsă să ne mai dimitem în analize sterpe.

De ôrece sântem în cuget la olaltă, cu permisiunea dlui Redactor, me folosesc de asta ocaziune a me mai întreținé cu dl Tuducescu și asupra celorlalte dorințe și observări ale dsale privitoare la cartea numită.

Dlui đice, că eră bine, ca să fiu arêtat într'un punct separat și dialectele limbei noastre în deosebite țeri locuite de români. La acesta dorință justă respund, că tractatul despre limba macedo- și iastro-română, cu o introduțiune istorică-literară și cu vr'o câteva specimene de limbă din ambe aceste dialecte române, a remas de-ocamdată afară numai pentru că volumul cărții se măria peste acordul făcut cu editor, ca cartea să nu trecă peste 11 cole, ca să se póta pune prețul numai de un florin.

Adaugerea de crestomatie, séu intercalarea în teast a specimanelor din autorii noștri, prosaisti și poeți, nu mi-a fost în plan, pentru că după părerea mea Crestomatia cestionată dá material de o carte de cetire istorică-literară separată. Mai rog pe dl critic să nu-și uite, că impregiurările mele nu sânt așa de favorabile, ca ale altor colegi dela institute românesci, nu-mi stau la dispozițiune autorii români toți.

Cuvântul „prefațiune“ nu-i place dlui critic și imi recomandă „prefață, precuvântare și prevorbire“. Eu đic, că e cestiune de gust. Am vedut în cărți mai noue și prefață și prefațiune, în cărți mai vechi precuvântare; însă prevorbire n'am vedut și după mine asta vorbă, pe lângă celelalte trei, ce avem, ar fi un neologism mai cu puțină rațiune, decât este „literetul“ meu, pus în loc de singurul, dar grecescul „alfabet“ încetațenit în l. română. Incât privesce temerea dlui critic despre terminațiunea: *tiune* — *ciune*, că se pronunță cu csunye, eu nu o aflu fundată, pentru ca să lăpédăm din limbă-ne unele forme originale române. Ênsuși dlui în rëndul, în care combate pe csunye, đice formațiune. Decă vom elimină noi tóte vorbele și fețele câte se schimonosesc în gura poporului în deosebite ținuturi, apoi puține ne-ar mai rămâne, d. e. aici la noi đice poporul: Dyeva = Deva; Șe fași = Ce faci; Am cumpêrat șapă de șinși garași = Am cumpêrat cêpă de cinci garași etc.

Conjunctiunea *ci*, întrebuintată póte pré des la începutul propusețiunilor este ceva caracteristic în limbajul meu și prin urmare bătător la ochi, séu mai bine la urechi; conced, că s'ar puté în multe locuri substitui cu *dar* și cu *insă*, ceea ce ar da varietate stilului. Însă că e mai tot de una fără destulă rațiune gramaticală folosită, nu cred, căci decă se póte substitui cu *dar* și cu *insă*, apoi *ci* fiind de asemenea natură ad-versativă stă tot cu acel drept, unde stau acele.

În privința verbului *fură* concordat cu subiectul singular și a pronumelui însuși concordat cu pluralul și cu singularul feminin, are drept dl Tuducescu, că e eróre; cred însă că ocură fórté rar și le consider ca erori de tipar, ce mi-a trecut cu vederea la corectura cărții.

În fine exprim recunoscință sinceră dlui Atanasie Tuducescu pentru obiectivitatea, cu care, cu excepțiune de cestiunea ortografiei, mi-a aprețiat opul: „Istoria literaturii române“.

Ioan Lázăriciu.

Despre cei ce fac curte.

— Scrisoare indiscretă. —

Scumpa mea Zoe!

Te sărut! Te sărut chiar și numai pentru motivul, că epistolele fetelor încep totdeauna cu sărutare și sfârșesc cu sărutare.

Imi scrii, că ești fericită. Ai scăpat de viața din pensionat, de gramatica franceză, de bătrânul profesor de pian, de etichetta purure în corset, și ești liberă ca paserea. Ești liberă și fericită.

Dar în epistola ta găsești un pasagiu, care me nelinistrește. Imi vorbești de un oficer blondin, care călărește adese ori sub ferestă-ți și are niște ochi frumoși vorbitori, par că i-au furat din sora. Laudi mult talia-i sveltă și mustețele lui frumos sucite par că-ți produc un leșin obligat.

Și eu sunt fetă ca și tine. Dar am nițel mai multă experiență. Am avut timp să mi-o câștig. Eu deja atunci împărțeam corfe, când mamă-ta (Dumnezeu s'oret!) încă se jucă cu păpușele sale. Deci poți să primesci dela mine svaturile bune!

O fetă când părăsește pragul pensionatului, să bage bine de seamă, pe cine-și alege să-i facă curte! Dela acesta alegeți atârnă tot viitorul seu.

Și tu, care abia de trei luni porți rochie cu codă, ești ai și început să visezi de un oficer! Grozav! Dar nu ști, ângerușul meu de șese-spre-dece ani, că între toți cei mai îngrați curtenitori este oficerul!

Par că ved cum te superi la vorbele aceste. Dar n'ai dreptate. E drept, că uniforma oficerului ne n-cântă. Dar rezultatul? Desamăgire! Oficerul este o rață de sora, care dispare; val care se duce. Nu crede uniformei! Oficerul face curte, dar nu se n-soră. Pentru ostași, femeia este o bagage foarte incomodă. Caută câți oficieri sunt insoțai!? Deci nu crede!

Va să dăcă, să dai avantaju unui civil! Acestia sunt omeni buni. Se n-soră.

Insă decă m'ai întrebă, că din care classă se alege bărbatul cel mai bun? aș fi în mare perplexitate. Cu toate aceste eu cred, că cel mai bun curtenitor este preotul și ampoiatiul. Acela e om sânt, acesta bland. Ampoiatiul arare ori își părăsește idealul, preotul foarte arare ori. Prețușce dar pe curtenitorul, care e preot seu ampoiati!

E drept, că dâșii ca curtenitori nu pră sunt buni de petrecere. Nu le vine ideia s'aducă zaharicale, nu le place să umbie la baluri, cu atât mai puțin jocă. Dar sunt buni de băbați, șed acasă și cu nițică rutină femeieșcă ușor poți să domnești asupra lor.

Negustorul e un curtenitor foarte galant. Nu numai umblă, dar și jocă în giurul teu. Îți implinesce toate poftetele și-ți aduce purure noulăți prospete. Dar nu-i crede! El face toate din speculațiune. Ori cât de galant a fost ca mire, ca bărbat îți măsură și zaharul ce-ți puni în cafea și calculăză cât a costat metrul din pânura rochiei tale? Ori cât de bonvivant a fost ca june, ca bărbat devine șgărcit.

Profesorul și ca curtenitor și ca bărbat e uricios. Nu numai în școlă, dar și acasă e profesor. El ține prelecțiune. Decă începe a vorbi, nu ajungi la vorbă. Auși secatură! Să nu lase o femeie să vorbească!

Advocatul e o cantitate necunoscută. Nu știu câtă iubire de adevăr i-a dat Themis, tocmai așa nu poți ști

ce bărbat se va alege din el. Totul atârnă dela firea lui. Decă-i bland, va fi bărbat bun, dar avocat rău; decă-i guraliv, va fi avocat bun, dar bărbat rău. Scilla și Charibdis. Bagă dar de seamă, decă se va ivi vr'un avocat pe lângă tine!

Inginerul e curtenitor monoton. Capul lui purure e plin de planuri, de acea vorbește puțin. E bun de bărbat, căci e mai mult dus, ceea ce-ți ofere timp de distrațiune.

Medicul e curtenitorul cel mai viclen. Umblând pretotindene, făcând tuturor complimente, învătă așa arta mințirii, încât și cu voia cu greu pôte să spună adevăr. Meseria lui este d'a face curte domnișorei din casă. De aceea, grigesc: din cură seu din inimă îți face curte?

Între toți cei mai netrebniți este dșorul dandy. Limba lui e lingușitoare, dar vorbele-i sunt deșerte. Se teme de căsătorie ca dracul de tînăie și fuge după fie-care față frumoasă. Păzesce-te de el! Nu-i crede!

Poetul? Săracul! Ca curtenitor e vehement, mănă luna, face poesii și te laudă prin diare. Trăește din iluziuni. Tocmai aice e răul. Ca bărbat nu ajunge, căci femeia nu trăește numai din sunetul lirei.

Insă doră ț-am scris pră mult. Se pôte că te-am și obosit. Doră tocmai acuma trece sub ferestă-ți oficerul blondin. E bine, fă ce vrei! Dar nu uită ce te-am svătuț!

Te sărută, a ta

Minodora.

Un episod din evul de mijloc.

— Veți ilustrațiunea de pe pagina 77. —

În romantica Thuringia, lângă castelul de Neuenburg, pe malul rîului Unstrut, călețorul vede un agru frumos, care și astăzi se numește „agru nobililor“.

Acest pământ are o tradițiune istorică, pe care vom povesti-o pe scurt. În provincia Thuringia a domnit odinioară comitele Ludovic II, carele a fost un tiner sburdalnic și astfel a avut puțină grige de conducerea țării.

Cu prilegiul unei vânători insă dâșul rătăci prin păduri și innoptărd în coliba unui faur, acesta i descrise stărea tristă a țării.

Domnitorul revenindu-și în simțiri, a luat mesuri aspre în contra nobilimeii, care ingenunchiă poporul. El merse pân'acolo, încât, după ce despoia pe nobili de toate drepturile lor, i injugă și ară cu ei un pământ.

Ilustrațiunea din nr. presinte înfățoșeză episodul acesta. Acel pământ se numește și astăzi „agru nobililor“.

I. H.

Literatura si arte.

Piesă nouă românească de salon pentru pian.
Reuniunea de lectură română din Timișora a arangiat în novembre a. tr. un concert mare, cu care ocaziune o piesă nouă intitulată „Ilustrațiune Română“ compusă de dl C. R. Kárrász și esecutată din manuscriptul original de dâșna Alesandrina Opriș, a produs un efect de tot strălucit. Acesta piesă de salon, despre care la timpul seu a apărut în foia noastră o recenziune detaiată, s'a pus acuma sub tipar. Ținem necesar a observa acuma atâta, că, după cum ni se serie, între toate piesele, câte le avem până acuma de categoria acesta, nici una nu e cu atâta arte compusă, ca acesta, prin urmare corespunde și la pretensiuni mai potențiate. Piese mai mici, mai simple, și și frumoșe avem destule, dar când vre-un artist de rang mai însemnat, a

voit să executeze ceva românesc, ce să corespundă artei sale, totdeauna am fost în perplexitate, căci afară de vre o doue rapsodii defectuoase, n'aveam ce să-i recomandăm. „Ilustrațiunea română” însă e așa compusă, că va da de lucru și unui artist de frunte, decât voiesce s'o cânte bine, dar atunci nici efectul nu va lipsi. Are și pasaje mai ușore, care va pute să le executeze bine și un pianist mai puțin exercitat. Compoziția variază trei teme: Cântecul „Elă și nóp ea”, „Hora Severinului” și „Deșteptă-te Române”. În apelul seu pentru subscripțiune dăce dl Kárrász într'alte, că lățirea muzicii naționale este o datorință națională de o însemnătate mare și totuși indiferentismul a delăturat muzica românească mai de tot. Câte întreprinderi frumoase pe acest teren a suferit naufragiu! El și editorul lui au adus deja unele jertfe, care-l îndreptătesc încâtva a face de nou un apel la publicul românesc. Prețul piesei nu va trece peste 1 fl. 50 cr. și se poate prenumera la editorul F. I. Wetzel în Timișoara și la reuniunea română de lectură de acolo. Recomandăm acesta întreprindere atențiunii iubitorilor de muzică națională.

Trupa Vladicesilor, despre care a scris atât de frumos repausatul A. Hurmuzachi în epistolele sale câtră dl V. Alecsandri, publicate de curând în fôia noastră, de presinte petrece la Berlad în România, unde au început să dea o serie de reprezentațiuni. În sera primă s'a jucat „Rotarul”, în a doua: „Devotamentul soldatului”. Trupa e destul de bine spriginită din partea publicului.

Coranul românesc. A eșit de sub tipar la Bucuresei prima fasciculă din „Coran” seu sfânta scriptură a credincioșilor lui Mahomet, tradusă și adnotată de Bernard Souffrin. Această lucrare va apăre în 50 de de fascicule.

Pentru medici. A apărut volumul al doilea al „Anatomiei” dlui doctor Nicolae Crețulescu. Se află de vândare la librăriile principale din Bucuresei. Prețul este 8 lei.

Musicalii noue. La Táborszky și Parsch în Budapesta au apărut: „Garçonleben”, polca-française, de Filip Fahrbach jr., prețul 75 cr.; — „Viererzug”, polca repede de acelaș, prețul 75 cr.; — Cânteculele din piesa „Turi Boreș” de Stefan Herzenberger, prețul 1 fl. 50 cr.; — „Tiszavideki hangok” de Alesandru Huber, prețul 1 fl.; — „Maiglöckchen”, polca-française, de Filip Fahrbach jr., prețul 75 cr.

Diar nou: „Gazeta Sătenului” este numele unei noue foi, ce apare în Râmnicu-Sărat supt direcțiunea dlui C. C. Dateulescu. Această fôie se va ocupa de cunoștințele trebuincioșe poporului și va apăre la 5 și 20 ale fie-cărei luni.

Rugare. Cei ce au primit dela noi în comisiune esemplare din „Călindarul lui Păcala” pe 1884, sânt rugați ca până 'n 1 martie să ne trimită prețul lor seu să ne innapoeze esemplarele, căci mai târziu nu le vom primi.

C e e n o u ?

Sciri personale. *Regina României*: dună toate numele de botez românesci, să le respândescă în locul numelor străine, pe care mulți români n'ci nu le pot pronunța bine. — *Dl B. P. Hășdău* a țirut în 9/21 l. c. o conferință în Ateneul român din Bucuresei despre cel din urmă cronicar român din epoca Fanarioților. — *Dl Aurelian*, ministru de instrucțiune în România, voind a consulta pe medici în privința sănătății sale, petrece la Viena. — *Dl Victor Stêrcea*, deputat din Bucovina în senatul imperial din Viena, esecutorul testamentar al repausatei Stêrcea Valença, petrece la Bucuresei. — *Dl Otome Sachelarie*, colonel de stat-major în I corp al armatei române, de câteva zile petrece în

Budapesta, unde studiază diferitele stabilimente militare și în special instituțiunea honveților. — *Dl dr. Ioan Mihu*, și nu „Micu”, cum s'a anunțat greșit în nr. trecut, a deschis cancelărie advocațională în Oraștia.

Moștenitorul de tron Rudolf și soția sa vor face în curând o călătorie scurtă prin orient. Părechia princiară va face vizită la trei curți: la Bucuresei, la Constantinopol și la Belgrad. Înaltii oșpeți întăiu se vor opri la Belgrad, de acolo își vor continua călătoria cu vaporul pe Dunăre până la Ruscuc, de acolo pe calea ferată până la Varna și de acolo cu vaporul până la Constantinopol. De aici se vor întorče la Bucuresei, de unde apoi pe calea ferată vor luă drumul direct la Viena.

Regina României în Stockholm. Din capitala Svediei se scrie: „Peste câteva luni orașul Stockholm se așteptă la o interesantă vizită princiară. Regina Elisabeta a României rudă de aproape cu regina Svediei și Norvegiei, va fi oșpele curții noastre. Regina voiesce a asistă la represintarea operei „Neaga”, al cărei text e compus de regina României și a cărei muzică e aranjată de dl Ivar Halström. De curând au sosit costumele pentru această operă din România, unde se petrece acțiunea și soliștii noștri sânt deja gata cu studiarea părților lor. Regina Elisabeta a mai stat acum vr'o opt-spre-dece ani câțva timp la rudele sale șvediane și ea d'atunci încôce se interesă foarte mult de țera noastră, și mai ales de literatura noastră”.

Hymen. *Dl Ioan Buna*, candidat de avocat și vice-notar onorar al comitatului Biharia, la 16 l. c. s'a logodit cu dșora Antonia Pop, fiica dlui Ioan Pop preot în Buntesci lângă Beiuș. — *Dl Gr. Sima al lui Ion*, unul dintre colaboratorii noștri cei mai diligenți, la 24 febr. n. se va cunună cu dșora Filuța Șoit în Carpiș aproape de Abrud. — *Dl Pamfilu Oșan*, teolog absolut al diecesei oradane, s'a fidanțat cu dșora Elisabeta Ardelean, fiica protopopului G. Ardelean din Homorodul-de-mijloc, în comitatul Sătmăr. — *Dl Vasilie Negre*, pretor în Maramureș, s'a căsătorit cu dșora Ema Ilyasevici din Hust. — *Dl Ladislau Mihalca*, teolog absolut al diecesei gherlane, ș-a incredințat de soție pe dșora Irina Raț din Capnic, în comitatul Sătmăr. — *Dl Ioan Gârbacea*, administrator la tipografia arhidieceșană din Sibiu, la 5/17 l. c. ș-a serbat cununia cu dșora Maria Ioan Pinciu în Sibiu. — *Dl Vasiliu Ștefanica*, profesor la gimnasiul din Beiuș, astăzi sâmbetă la 11/23 febr. își va serba cununia cu domnișora Eufemia Duma, învățătoare în școla de fete din Beiuș a statului. — *Dl dr. Ioan Clôje*, medic în România, duminică la 5/17 l. c. s'a cununat cu domnișora Maria Stănescu în Brașov.

Un om de bine a încetat din viață nu de mult la Nizza. Densul s'a numit Vasile Paapa, de origine a fost grec, dar a trăit în România, naturalizat încă din părinți. Ș-a iubit mult patria, căreia i-a servit și în funcțiuni, anume ca director în ministerul cultelor. Murind, a lăsat prin testament totă averea sa patriei și națiunii române. Și anume doue moșii, una școlei de meserii din Ploesci, alta pentru întretinerea școlei primare și a bisericei din Valea-Boului; 15,000 fr. Asilului Elena Dömnă din Bucuresei, 10,000 fr. gimnasiului din Giurgiu, 60,000 fr. pentru construirea unui internat de băeți și crearea unui școli profesionale în Valea-Boului, 20,000 fr. pentru completa mobilare a internatului, 12,000 fr. pentru trimiterea în Franca a unui elev al gimnasiului din Ploesci spre a studiă ingineria patru ani, 5000 fr. pentru a se dotă 10 fete de țărani din comuna Gornet, 5000 fr. pentru a se distribui la înmormântarea sa între orfani și veduve, 10,000 fr. donațiune școlei dela St. Ecaterina din Bucuresei, 5000 fr. pentru școla Fröbeliană tot acolo, 50,000 fr. pentru

construirea unui observator, 10,000 fr. pentru construirea unei școli primare în comuna Valea-Călugărească; 400,000 fr., a căror venit, cam 20,000 fr. pe an, să se întrebuințeze pentru susținerea internatului ce se va construi cu cei 60,000 fr.

Academia Română a ținut vineri la 3/15 febr. ședință publică.

Concert, teatru și bal în Biserica-albă. Corul vocal român din Biserica-albă va aranja la 1 martie st. n. în otelul „Viena” un bal precedat de producțiunea corului vocal. Programa musicală e următoarea: „Cântecul gîntei latine”, cor bărbătesc; „Cântul nopții”, cor mestecat cu acompaniarea muzicii; „Feciora Maria”, cor bărbătesc; „Cântec de primăveră”, cor mestecat cu acompaniarea muzicii. Apoi va urma: „Remășagul”, vodvil în un act de Alecsandri. După teatru va începe balul. În ora de pauză tinerimea română din Oravița va juca: „Călușerul, Bătuta și Hora”. Biletele se află de vînduțe la dnii: Alois Mina, D. Bălănescu și Nicot. Krestics.

Dșora Bărsescu a jucat de curînd la Burgtheater, unde este angajată, rolul Iuliei din clasică tragedie a lui Shakespeare „Romeo și Iulia”. Țiarele din Viena, precum și altele din Germania, scriu cu multă recunoștință și admirațiune chiar despre debutul artistei române. Deosebit a produs efect mare în scena de pe balcon, în momentul când Iulia aude că Romeo e mort, precum și în viziunea despre grăpă și putrejunie. „Neue freie Presse” constatăză, că dra Bărsescu a întrecut pe vestita artistă, care a jucat pînă acuma rolul acesta.

Concert și bal în Cebza. Reuniunea română de cânt și muzică din Cebza, în comitatul Torontal, va da la 12/24 l. c. un concert însoțit de bal, în folosul fondului său. Programa concertului e următoarea: Motto: „Cântă române, plin de mîndrie, fă să resune del și câmpie!”, „Cântecul gîntei latine”, cor bărbătesc, de Karrasz; „Despărțirea”, bariton solo, cântat de dl I. Gruescu; „D'ar fi mîndra”, cântec popular, cor; „Frați români!” cor; „O privire în viitor”, poezie de Iulian Grozescu, declamată de choristul S. Chirici; „Sus la munte”, doină populară, cântată de dl I. Gruescu; „Fantasi” pentru harmoniu, esec. de dl Karrasz; „La arme!” cântec de resboi, cor. Vedem cu plăcere, că în programa această s'au pus și piese populare. Așa ar trebui să facă și alte reuniuni!

Plugarii din Pecica-română, în comitatul Arad, au întreprins să realizeze o idee foarte salutară. Ei au ținut de curînd o adunare, în care a decis să înființeze o „societate de ajutorare” cu 100 de acții de câte 30 fl. S'a ales o comisiune care să facă statutele. Bravo, Pecicani!

Bal în Banat Comloș. Din Banat-Comloș, în comitatul Torontal, ni se scrie, că filiala Societății „Crucea Roșie”, va da acolo astăzi la 23 febr. un bal în favorul fondului său. Balul se va ține în castelul dominal, unde și dintre români se vor înfăoșă mai multe familii.

Bal la Orăștie. Românii din Orăștie arangeză la 11/23 l. c. o petrecere socială în școla română. Această va fi precedată de o producțiune literară și se va da în folosul școlii de acolo.

Doze baluri în Săliște. Meserieșii din Săliște, lângă Sibiu, dederă la 2/14 l. c. o petrecere cu joc în sala școlii din localitate. — **Pompierii voluntari** tot de acolo arangeză astăzi sâmbătă la 11/23 febr. un bal în școlă, venitul curat este destinat pentru fondul reuniunii.

Erăș bal la Blaș. Orchestrul opidan din Blaș arangeză ați la 23 febr. st. n. un bal în „Otelul Național”. Cu asta ocaziune orchestrul va cânta: „Marșul Plevnei”, „Hora Sinaiei” și „Regina balului”, mazur

compus de dl Augustin Ungur. Muzica va fi cea militară dela regimentul nr. 50 din Alba-Iulia. Comitetul arangiator e compus astfel: președinte dl Augustin Ungur, notar dl Basiu Bărsan, cassar dl Ioan Sileriu.

Palatul de justiție în București. Dl architect Munturean a prezentat regelui României un album cu fotografii după proiectul palatului de justiție din București. M. S., care se interesează cu deosebire de toate înfrumusețările ce se aduc țării, a examinat cu mare interes planurile și a cerut dlui Munturean explicațiuni în toate privințele asupra distribuțiunii fie-cărui serviciu în parte.

„Albina”, institut de credit și de economii în Sibiu, va ține adunarea sa generală la 28 martie st. n. Obiectele: 1) Raportul anual al direcțiunii, bilanțul anului 1883 și raportul comitetului de supraveghiere. 2) Ficsarea dividendelor. 3) Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere. 4) Ficsarea prețului marcelor de prezență. 5) Alegerea a doi membrii în consiliul de direcțiune, în sensul § 36, din statute. 6) Alegerea unui membru în comitetul de supraveghiere.

Mișcări electorale române. Diuarele politice scriu, că în luna lui iunie se vor face erăș alegeri de deputați. Considerând această, comitetul electoral permanent din Sibiu al partidei naționale române a îndreptat către bărbații sei de încredere de prin cercurile electorale un apel în care i invită ca aderinții partidei să se organizeze; să țină conferințe electorale, în care să se constituie, alegându-și câte un comitet central care să conducă mișcările electorale în toate cercurile din munciepiu.

Petrecere în Brașovul vechiu. La 16 n. l. c. românii din suburbiul Brașovul-vechiu al Brașovului, a arangiat la inițiativa dlui învățator Candid Mușlea, o petrecere cu dans, care a reșit foarte bine. La această petrecere s'a întrunit inteligența și poporul, petrecînd împreună foarte cordial. S'au jucat mai multe jocuri naționale, ca Hora, Hațegana, Călușerul și Bătuta, până în zorii. Serata s'a dat în folosul copiilor săraci din acel suburbium.

Societatea „Progresul” din Arad aduce la cunoștința tuturor, că conform §-lui 4 lit. i) din statute, din sinul ei s'a instituit o secțiune așa numită — pentru industrie, care, între altele îngrijesce de aședarea învățăceilor industriași pe la diferite ramuri ale industriei; drept aceea părinții și tutorii din Arad și din pregiur, acărora fii și resp. pupili ar reflectă la vre-o meserie, sînt poștiți a se adresa la presidiul societății „Progresul” (Révay-utca nr. 10) și nainte pot fi asigurați de succes.

Damele române din Lugoj, precum ni se scrie de acolo, au vorbit de multe ori la diferite conveniri sociale despre necesitatea de a se înființa și acolo o Reuniune a femeilor române; ba odată, eră să se și realizeze această idee, însă întemplantarea a amănat-o. Ceea ce însă s'a arănat, se speră că se va realisa în curînd. Națiunea așieptă această dela damele noastre lugojene, multe la numer și urcate p'un grad înalt al culturii moderne.

La Brașov nu pôte fi mare interesare de unele institute de cultură. De curînd luarăm notiță despre apatia publicului față de Asociațiunea pentru ajutorarea sodalilor de meseriași; acuma aflăm, că Reuniunea română de gimnastică și de cântări n'a putut ține adunarea sa generală la 10 febr., căci s'au înfăoșat puțin. Se va ține dară a doua adunare duminică la 12/24 l. c. cu câți se vor înfăoșă.

O nouă catedră culturală în Cernăuți. În Pr. Ssa archiepiscopul și mitropolitul din Cernăuți, Silvestru Morariu, cu nobilul zel ce-l caracterizează, a convocat o comisiune compusă din părinții profesori: Eusebiu

Popovici, Isidor Onciul și Isidor Vorobchievici, din părinții seminariali: dr. Ieronim Topala, Mihai Drăcinschi, dr. Emilian Viuțchi și dr. Oreste Popescul și din 10 alumni seminariali, ca să delibereze un statut corespunzător pentru activarea unei academii ortodoxe pentru literatura, retorica și muzica bisericăscă în seminariul clerical de acolo și să-l supună consistoriului spre aprobare. Acesta comisiune s'a constituit și ș-a ales președinte pe părintele profesor Eusebiu Popovici, vice-președinte pe rectorul seminarial dr. Ieronim Topala, notar pe teologul Stefan Săghin, dimpreună cu un comitet de 7 ȳnși, care să facă statutul amintit.

Să cânti cum vrei. Un medic a făcut o descoperire menită a produce o mare senzațiune în universul întreg. Nu e vorba de alt-ceva, de cât d'a trată găt-lejul omenesc în așa mod în cât să fie în totdeuna lesne d'a se dobândi voci de bas, soprano, tenor sau bariton, după voia operatorului! Ar fi de aiuns, se pare, c'a se practică o operațiune indestul de simplă în larynx pentru a se dobândi aceste rezultate. Acesta operațiune se face fără durere și fără pericol, și acel care o suferă, este sigur că va pută emite, peste două săptămâni cel mult, cele mai frumoase sunete. D'aci nainte cântăreții vor fi eclipsați de niște Tamberlic, Faure și Patti, improvisați după un preț fics.

Necrolog *Otono br. de Petrino*, un fiu devotaț al Bucovinei, muri la 15 l. c. în Cernăuți, în etate de 50 ani. La oficiul funebral a celebrat ȳnsuși Esc. Sa mitropolitul Silvestru Morariu.

Deslegarea ghicitei numerice din nr. 2 :

8	3	4
1	5	9
6	7	2

Deslegare bună ni-a sosit dela dȳmnele și domnișorele : Maria Roman, Emilia Onciu n. Ciavoșchi, Mariți Lupan, Iconia Borca, Minodora N. Gallin, Maria Popovici, Virginia German, Stefania Pop, Mariți Puian, Veturia Lazar Purcarețian, Silvia Popovici, Letiția Minerva, Emilia Cosgaria, Valeria Monța, Emilia L. Bisțiean, Cornelia de Tamaș, Elena Portumb, Viȳra Miltoi, Berta Cămpian, Fira Serafin n. Pop, Iolanca Pelle n. Marcuț, Amalia Crișan, Iosefina Popescu, Ioana Ardelean și dela dnii : A. Hențiescu, G. Rim. Constantinescu, G. Onișor, Iosif Brătean, Pompiliu Predovici, D. M. Stătos, Valeriu Magdu, Nicolae Petrovan, Antoniu Papp, Petru Stanuț, Vasiliu Onigaș, Iuliu Moldovan, I. Vasilichi, Augustin Paul.

Premiul s'a dobândit de dșora Cornelia de Tamaș în Deag.

Ghicitură de șac

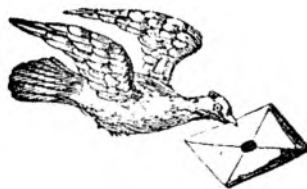
de Mariȳra Cornea.

li-	lde	se	ras-	ile	rge-	sti	Cu-	Nu	de
cu-	are,	va-	ar-	ta-	re	sti	er-	Nu	are
lem	ne	ne	Fr-	cu-	die	ti	mu-	foi	re
li	lea,	vin,	na-	cu-	pe	tiă	ma-	rimi-	nte
			na-	un-	pe	lac-			
			rge-	re	li-	dor			
			diu-	re	ti	dor			

Se pȳte deslegă după săritura calului.

Terminul de deslegare e 7 martie. Ca totdeuna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

Poșta Redacțiunii.

Viena Hernalis. A sosit. Așteptăm și celelalte.

Varadia. Acesta se va publica, pentru cele amintite n'avem spațiu.

Nunta româneșca. Pecat că a sosit tocmai spre sfârșitul carnavalului. I vom da dispensație — în postul mare.

O întrebare. Incercare primitivă.

Doine populare. Prima e o baladă cunoscută de mult. Celelalte nu sânt serie așa precum le cântă poporul. Cu ocaziunea acestă rugăm de nou pe culegătorii de pocsii populare, să nu schimbe nimic!

Călindarul săptămănei.

ȳia sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sër-bătorile.	Sȳrele resare	Sȳrele apune
Dumineca	lasatului de carne,	Evang. dela Mateiu c. 25 v. 3,	a inv. 2.		
Duminecă	12 24	Sf. P. Meletiu Arch.	6 52	5 34	
Luni	13 25	Cuv. Păr. Martinian	6 51	5 35	
Mărți	14 26	Cuv. Păr. Auxentiu	6 49	5 37	
Mercuri	15 27	Sf. Apost. Auxisim.	6 47	5 39	
Joi	16 28	Sf. Mart. Pamfilii	6 45	5 40	
Vineri	17 29	Sf. Mart. Teodor T.	6 43	5 41	
Sămbetă	18 1	Păr. Leon Papa	6 42	5 44	

Proprietar, redactor răspundător și editor : IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollȳs în Oradea-mare. Strada principală.